

Nr 77.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt fiskare vid förlust av eller skada å fiskredskap; given Stockholms slott den 1 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkten 138, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till bidrag åt fiskare vid förlust av eller skada å fiskredskap beräkna för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag av 45,000 kronor. Jag torde nu få ånyo anmäla detta ärende.

För beredande av ersättning åt fiskare, som genom förlust av eller skada å fiskredskap eller därmed jämförliga anordningar råkat i svår belägenhet, har Kungl. Maj:t för varje år från och med 1919 haft möjlighet att anvisa medel, först ur undsättningsfonden och därefter ur allmänna nödhjälpsfonden. Under åren 1926—1933 har Kungl. Maj:t sålunda beviljat dylika understöd med följande belopp:

År:	Kronor:
1926	1,524: 09
1927	33,609: —
1928	—
1929	2,613: 33
1930	2,612: 33
1931	7,595: —
1932	21,109: 50
1933	16,245: —

I regel har bidrag lämnats med belopp motsvarande två tredjedelar av förlustens eller skadans värde. Av bidraget har hälften lämnats såsom understöd utan återbetalningsskyldighet och hälften såsom räntefritt lån, att amorteras efter viss tid i regel icke överstigande fem år. Understöd har endast beviljats i sådana fall, då trängande behov därav befunnits föreligga. Ansökan om understöd har pläгат ingivits till länsstyrelsen, som genom vederbörande polismyndighet låtit verkställa undersökning angående den förlorade redskapens eller den uppkomna skadans värde och om sökandens ekonomiska ställning.

Med hänsyn till bland annat att nyssnämnda båda fonder blivit i det närmaste förbrukade anvisade 1934 års riksdag (prop. nr 262; skr. nr 342) för åtgärder till fiskerinäringens främjande samt beredande av ersättning åt fiskare för förlust av eller skada å fiskredskap för budgetåret 1934/1935 under nionde huvudtiteln ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor. Med tillämpning av förut omförmälda principer har under 1934 ur saggda anslag såsom understöd vid förlust av eller skada å fiskredskap anvisats sammanlagt omkring 30,500 kronor. Ur allmänna nödhjälpsfonden har under nämnda år icke utlämnats något dylikt understöd.

I anledning av två vid 1931 års riksdag väckta likalydande motioner (I: 185 och II: 215) anhöll riksdagen (skr. nr 277), att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande de åtgärder, som från statens sida kunde vidtagas för att bereda fiskarebefolkningen tillgång till försäkring av båtar och fiskredskap samt för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen kunde föranledas. Genom beslut den 12 juni 1931 uppdrog Kungl. Maj:t åt lantbruksstyrelsen att verkställa den sålunda begärda utredningen. Härjämte förordnade Kungl. Maj:t den 19 juni samma år då-

varande aktuarien i pensionsstyrelsen numera förste revisorn i försäkringsinspektionen Isak Teodor Askelöf att vid nämnda utredning biträda lantbruksstyrelsen.

Efter verkställd utredning har lantbruksstyrelsen den 27 augusti 1934 avgivit utlåtande jämte förslag i ämnet. Vid utlåtandet har fogats en av förste revisorn Askelöf upprättad promemoria angående försäkring av fiskebåtar och fiskredskap.

Över lantbruksstyrelsens utlåtande och förslag hava, efter remisser, yttranden avgivits av statskontoret och länsstyrelserna i rikets kustlän ävensom av svenska ostkustfiskarnas centralförbund, svenska västkustfiskarnas centralförbund och Malmöhus läns havsfiskeförening. Vid länsstyrelsernas yttranden hava i vissa fall fogats utlåtanden från vederbörande hushållningssällskap eller dess förvaltningsutskott, länets fiskerinämnd, vederbörande fiskeriintendent samt från mera betydande fiskaresammanslutningar inom länet. Särskilt yttrande har inkommit från Smygeortens fiskeriförening.

Lantbruksstyrelsen har inledningsvis lämnat en ingående redogörelse för de åtgärder, som tidigare från såväl statens som enskildas sida vidtagits för att ekonomiskt understödja sådana fiskare, som genom båt- eller redskapsförluster blivit urståndsatta att vidare bedriva sitt näringsfång.

Av redogörelsen anser lantbruksstyrelsen framgå, att frågan om försäkring av fiskebåtar redan blivit genom fiskarens egna åtgöranden någorlunda tillfredsställande löst inom Göteborgs och Bohus, Hallands, Blekinge samt Gotlands län. Därest å annat håll behov av dylik försäkring till äventyrs skulle yppa sig, borde, anser lantbruksstyrelsen, för ändamålet bildas ömsesidiga försäkringsföreningar, till vilka staten under de första åren, innan de hunnit erhålla nödig stadga, torde kunna — i likhet med vad vid tidigare tillfällen skett — lämna understöd, exempelvis ur anslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Några särskilda statsåtgärder för anordnande av försäkring av fiskebåtar finner sålunda lantbruksstyrelsen icke för närvarande vara av behovet påkallade.

Beträffande frågan om försäkring av fiskredskap har lantbruksstyrelsen framhållit, att erfarenheten givit vid handen, att sådana privata försäkringsföreningar, vilka meddelat försäkring mot partiella förluster av fiskredskap, d. v. s. redskapsförluster utan samband med båt-förlust, vanligtvis efter tämligen kort tid på grund av svårt ekonomiskt avbräck måst upphöra med dylik försäkringsverksamhet. Lantbruksstyrelsen anför, att möjlighet till försäkring mot partiella redskapsförluster för närvarande finnes endast i Blekinge och på Gotland, där emellertid denna försäkringsform allenast i mycket ringa grad anlitas och ofta visat sig medföra betydande förluster för vederbörande försäkringsgivare. De speciella svårigheter, som en redskapsförsäkring sålunda syntes hava att kämpa med, sammanhängande enligt lantbruksstyrelsens åsikt därmed

att fiskredskap i regel på grund av hastig förslitning och värdeminskning vore mindre lämpliga såsom försäkringsobjekt. De svårberäknliga riskerna för förluster bidroge också till att genom en stark stegring av premierna försvåra fiskarens anslutning till en redskapsförsäkring. Härjämte torde en dylik försäkringsverksamhet — med hänsyn icke minst till svårigheten att utöva nödig kontroll mot missbruk — kräva en både vidlyftig och relativt kostsam förvaltningsapparat. Alla dessa svårigheter komme att kvarstå med oförminskad styrka såväl vid en statlig försäkring som vid en ömsesidig försäkring med större eller mindre statsunderstöd. På grund härav ansåge lantbruksstyrelsen sig ej kunna förorda vidtagande av åtgärder för åvägabringande med statens hjälp av fiskredskapsförsäkring.

Lantbruksstyrelsen har i stället övertvägt möjligheten, huruvida staten ej skulle kunna medverka till en understödsverksamhet, anordnad i väsentlig överensstämmelse med det hittills tillämpade systemet. Emellertid har styrelsen ansett, att berörda system, enligt vilket understöden åt fiskarena helt och hållet utginge av statsmedel, borde övergivas. I dess ställe har styrelsen förordat en i vissa avseenden enligt andra grunder anordnad understödsverksamhet. Angående sättet för organiserandet av denna verksamhet har lantbruksstyrelsen anfört huvudsakligen följande.

Lantbruksstyrelsen ville till en början understryka nödvändigheten av att en understödsverksamhet av ifrågavarande art gäves en sådan utformning, att understöd komme att utlämnas allenast vid inträffade förluster eller skador av extra ordinär natur. De så att säga normala risker, som vore förknippade med yrkets utövande, torde bära bäras av näringsidkarna själva.

Understöden borde utgå ur en särskilt för detta ändamål inrättad fond, förslagsvis benämnd statens fiskredskapsfond, vilken skulle stå under statskontorets förvaltning. Fonden borde bildas genom tillskott såväl av fiskarena själva som av staten. Genom att låta fiskarena i större utsträckning än hittills medverka vid ekonomiska stödåtgärder för nödställda yrkeskamrater förmenade lantbruksstyrelsen, att självaktningen och ansvarskänslan bland fiskarena komme att höjas. De, som i främsta rummet borde lämna bidrag till fonden, vore yrkesfiskarena. Såsom yrkesfiskare borde i förevarande hänseende förstås envar fiskare, som ur fisket hämtade minst hälften av sin årliga inkomst. Ur fonden borde understöd utlämnas allenast vid sådana förluster av eller skador å fiskredskap, som uppkommit vid fiske i saltsjön. Vid insjöfiske torde nämligen dylika förluster respektive skador vara ytterst sällan förekommande. I överensstämmelse därmed skulle insjöfiskarena ej heller behöva bidra till fondens bildande och vidmakthållande. Vid inträffade större redskapsförluster i samband med insjöfiske skulle Kungl. Maj:t kunna liksom hittills bevilja understöd ur undsättningsfonden eller allmänna nödhjälpsfonden.

Varje yrkesfiskare, som bedreve fiske i saltsjön, skulle vara pliktig att från och med det år, varunder han fyllde 18 år, till fonden erlægga en årlig avgift av tre kronor. Allenast genom att göra avgiften obligatorisk torde erforderliga garantier för fondens framtida bestånd kunna skapas. Även andra kustfiskare än yrkesfiskare, d. v. s. binäringsfiskarena, skulle

äga rätt att efter särskild anmälan frivilligt erlägga avgiften och därigenom förskaffa sig möjlighet att vid inträffad förlust eller skada erhålla understöd ur fonden. Årsavgiften vore avsedd att uppbäras i samband med kronouppbörderna i slutet av varje år. Taxeringsnämnderna i kustdistrikten skulle för detta ändamål årligen vid taxeringen uppgöra förteckningar över de fiskare, som obligatoriskt eller, efter särskild anmälan till taxeringsnämnd, frivilligt skulle erlägga ifrågavarande avgift.

I likhet med vad dittills skett vid utlämnande av understöd ur undsättningsfonden eller allmänna nödhjälpsfonden borde understöd ur den föreslagna fonden utgå med belopp, motsvarande högst två tredjedelar av förlustens eller skadans värde. Såsom regel torde av understödsbeloppet hälften böra utgå såsom bidrag utan återbetalningsskyldighet och hälften såsom räntefritt lån, att amorteras under en tid av högst åtta år. Kungl. Maj:t skulle dock äga att i särskilda fall utdela understöd efter andra normer.

Såsom en förutsättning för erhållande av understöd ur fonden borde uppställas, att vederbörande sökande genom förlust av eller skada å fiskeredskap råkat i nödställd belägenhet. Den anmärkningen att enligt ett sålunda anordnat understödssystem ett stort antal personer tvungens att bidraga till en verksamhet, varav de kanske aldrig kunde draga någon direkt nytta, torde kunna bemötas därmed att de ekonomiska förhållandena bland fiskarena ofta vore så föränderliga, att en fiskare, som ett visst år icke skulle vara berättigad till ersättning för en förlust, mycket väl kunde vara det ett annat år. För utlämnande av understöd torde även böra krävas, att förlusten eller skadan icke hade sin grund i försummelse eller vårdslöshet från vederbörande sökandes sida. Därjämte borde fordras, att sökanden inom föreskriven tid erlagt stadgad årsavgift samt — såvida icke synnerligen ömmande omständigheter föreläge — inbetalat förfallna annuiteter på eventuellt förut ur fonden bekommet låneunderstöd. Understöd torde slutligen ej böra beviljas, med mindre förlustens eller skadans värde uppginge till minst 100 kronor.

Ansökan om understöd ur fonden skulle ställas till Konungen samt insändas till länsstyrelsen, som genom vederbörande polismyndighet skulle hava att verkställa fullständig utredning rörande förlustens eller skadans värde, de omständigheter, varunder förlusten eller skadan inträffat, ävensom rörande sökandens ekonomiska ställning. Ansökningen, åtföljd av länsstyrelsens yttrande, borde därefter översändas till lantbruksstyrelsen, som i sin tur skulle hava att med eget utlåtande överlämna densamma till Kungl. Maj:t.

Med stöd av erfarenheterna från den på detta område förut bedrivna understödsverksamheten beräknade lantbruksstyrelsen, att årligen skulle i understöd från fonden behöva utbetalas omkring 45,000 kronor. Även om det enligt styrelsens åsikt skulle vara riktigast att låta fiskarena själva helt och hållet genom avgifter täcka fondens utgifter för förevarande understödsverksamhet, hade styrelsen dock, med hänsyn till fiskarens närvarande merendels svaga ekonomi, räknat med att staten skulle bära en viss del av kostnaderna för verksamheten. Genom att bestämma årsavgiften till 3 kronor hade lantbruksstyrelsen beräknat, att fiskarens bidrag årligen skulle tillföra fonden omkring 30,000 kronor eller två tredjedelar av det för varje år för utbetalningar erforderliga beloppet. Den återstoden tredjedelen eller 15,000 kronor torde böra tillskjutas av statsmedel. I samma mån som amorteringarna å utlämnade lån inflöte, torde emellertid statens årliga tillskott till fonden kunna minskas.

Under åberopande av det sålunda anförda hemställde lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att inrätta en »statens fiskeredskapsfond» samt att besluta om upptagande till fonden av årliga avgifter av fiskarena. För att det av lantbruksstyrelsen förordade understödssystemet skulle kunna tillämpas redan vid ingången av budgetåret 1935/1936 hemställde styrelsen därjämte, att riksdagen för sagda budgetår måtte anvisa hela det för år beräknade beloppet 45,000 kronor.

Ehuru lantbruksstyrelsen, såsom i det föregående omnämnts, funnit sig ej kunna förorda statsåtgärder för försäkring av fiskebåtar och fiskredskap, har styrelsen likväl överlämnat förste revisorn Askelöfs förut berörda promemoria såsom ett alternativ till styrelsens eget förslag.

I *promemorian* har framhållits i huvudsak följande.

Vägende skäl talade för att en för ifrågavarande ändamål med stöd av det allmänna bedrivna försäkringsverksamhet borde organiseras såsom privatförsäkring. Då vidare en sund försäkringsrörelse på förevarande område i princip måste vara byggd på självverksamhet, torde det ömsesidiga försäkringsbolagets form erbjuda den enda tänkbara utvägen. Med hänsyn till en dylik försäkringsverksamhets i vissa avseenden egenartade karaktär, som, därest verksamheten komme att omspanna ett alltför stort geografiskt område, skulle medföra oskäligt höga kostnader för kontroll och inspektion, borde för rätten att komma i åtnjutande av statsunderstöd försöksvis krävas, att ett försäkringsföretag bedreve sin verksamhet inom ett område, som omfattade minst ett län. Försäkringen syntes rimligen böra avse, förutom försäkring av fiskredskap, även försäkring av fiskebåtar. I avseende å redskapsförsäkring syntes ifråga om åtskilliga slag av redskap gälla, att förutsättningar för försäkring saknades. Försäkringen borde därför endast omfatta sådana redskap, som kunde anses lämpliga såsom försäkringsobjekt. För bedömande av frågan, vilka redskap som lämpligen borde inbegripas under försäkringen, torde en närmare utredning med anlitande av tillgänglig sakkunskap på området bliva erforderlig. Till förebyggande av uppkomsten av en mängd bagatellartade ersättningsanspråk med ty åtföljande orimligt höga förvaltningskostnader borde ersättning icke lämnas vid smärre förluster. Dessutom borde fiskarena själva alltid stå viss självrisk, olika vid båtförsäkring och redskapsförsäkring. Vid anordnandet av båtförsäkring samt av försäkring mot förlust av redskap i samband med båtförlust torde man i stort sett kunna använda de regler, som redan nu tillämpades av på området arbetande försäkringsföretag. Den verksamhet, som hade till syfte försäkring mot annan förlust av fiskredskap eller mot skada å dylik redskap, borde inskränkas att avse allenast sådana fall, då förlusten eller skadan förorsakats av storm eller påsegling och det således vore tämligen lätt att konstatera anledningen till förlustens eller skadans uppkomst.

Med hänsyn till att staten borde träda hjälpande emellan först om och när extra ordinära förluster och skador inträffade i större omfattning, torde den naturligaste formen för statens understödjande av en försäkringsverksamhet på ifrågavarande område vara, att ett försäkringsföretag, som för visst år på grund av inträffade försäkringsfall haft att utbetala ersättningar till så stort belopp, att för skaderegleringen skulle erfordras uttaxering å delägarna i företaget, av statsmedel erhöle ett bidrag i syfte att nedbringa det föreliggande utdebiteringsbehovet. En förutsättning därför torde givetvis vara, att de av företaget fastställda förskottspremierna

vore så avvägda, att de vore tillräckliga för täckande av de mera normala riskerna. Som mönster för en dylik anordning av statsunderstödet torde kunna tjäna bestämmelserna i kungörelsen den 26 juli 1926 om allmänna grunder angående försäkring med statsbidrag mot förluster på grund av smittsamma husdjursjukdomar.

Med nyssnämnda kungörelse som förebild har i promemorian upptagits ett utkast till kungörelse angående försäkring med statsbidrag av fiskebåtar och fiskredskap.

Av de myndigheter och andra, som i ärendet avgivit *yttranden*, har flertalet principiellt förordat eller förklarat sig ej hava något att erinra mot lantbruksstyrelsens förslag om inrättande av en statens fiskredskapsfond. Med få undantag har i yttrandena vidare givits uttryck åt den uppfattningen, att försäkring av fiskebåtar icke nu borde göras till föremål för statsåtgärder.

Lantbruksstyrelsens förslag har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *länsstyrelserna* i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län. Länsstyrelsen i Södermanlands län har framhållit, att lantbruksstyrelsens förslag med obligatoriska avgifter för fiskarena icke stode i god överensstämmelse med de av 1931 års riksdag lämnade direktiven, vilket däremot vore fallet med det förslag, som innefattades i den av förste revisorn Askelöf utarbetade promemorian. Länsstyrelsen i Gotlands län har hemställt om fortsatt utredning av förevarande ärende, i första hand enligt lantbruksstyrelsens förslag — dock med vissa betydelsefulla modifikationer i detsamma — samt, därest detta icke ansåges genomförbart, i huvudsaklig överensstämmelse med de i promemorian framlagda principerna. Under framhållande att lantbruksstyrelsens förslag om en statens fiskredskapsfond icke syntes helt kunna fylla det behov av en fiskredskapsförsäkring, som i verkligheten förefunnnes, har länsstyrelsen i Hallands län avstyrkt berörda förslag samt i stället förordat ytterligare utredning i ärendet i syfte att få till stånd en verklig fiskredskapsförsäkring, anordnad i anslutning till de av förste revisorn Askelöf angivna grunderna. Länsstyrelsen i Norrbottens län har — huvudsakligen i anledning av att lantbruksstyrelsen föreslagit upptagande av obligatoriska avgifter av fiskarena — hemställt, att lantbruksstyrelsens förslag icke måtte läggas till grund för någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. Härjämte har samma länsstyrelse betonat, att den icke ansåge tillräckliga skäl hava förebragts för ett avstående från försöket att bistå en försäkringsrörelse, som dock på sina håll visat sig fylla ett verkligt behov. Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Gävleborgs och Västernorrlands län hava däremot avstyrkt eller såsom praktiskt ogenomförbar betecknat en försäkringsverksamhet enligt de i förberörda promemoria förordade principerna.

I avseende å den principiella ståndpunkt, som i *övrige yttranden* intagits till lantbruksstyrelsens förslag, må anföras följande.

Uppsala läns fiskerinämd, Kalmar läns södra hushållningssällskaps fiskerinämd, Kristianstads läns fiskerinämd, Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, fiskeriintendenterna i Österhavets, östra, Västerhavets och nedre norra distrikten, Malmöhus läns havsfiskeförening, Stockholms läns fiskareförening, Gotlands fiskareförbund, Gävleborgs läns fiskareförbund och Ångermanlands kustfiskareförbund hava tillstyrkt eller lämnat utan erinran principerna i lantbruksstyrelsens förslag. Gotlands läns hushållningssällskap ävensom Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott och fiskerinämd hava förklarat sig icke kunna tillstyrka lantbruksstyrelsens förslag utan hava i stället förordat fortsatt utredning rörande möjligheterna att skapa en verklig fiskredskapsförsäkring med statsbidrag enligt de i förut omförmälda promemoria framlagda riktlinjerna. Fiskeriintendenten i övre norra distriktet har ej heller ansett sig kunna tillstyrka lantbruksstyrelsens förslag men har å andra sidan hävdadt, att anordnande av fiskredskapsförsäkring icke vore att tillråda. — Svenska ostkustfiskarnas centralförbund har hållit före, att riksdagen med sin begäran om utredning i förevarande hänseende icke avsett statlig medverkan till en redskapsförsäkring under sådana former, som angivits i lantbruksstyrelsens förslag. Därest icke åtminstone den ändringen vidtoges i förslaget, att samtliga avgiftsbetalande fiskare erhöle rätt till ersättning ur fonden, vore enligt förbundets mening ett bibehållande av det hittills tillämpade understödssystemet att föredraga. Emellertid har förbundet funnit en grundligare utredning påkallad bl. a. för klarläggande av omfattningen av de redskapsförluster, som fiskarena å ostkusten vore utsatta för i sin yrkesutövning. — Svenska västkustfiskarnas centralförbund, som framhållit, att det i varje fall för västkustens del föreläge ett oavvisligt behov av en ensartad försäkringsform såväl för hela fiskarekåren som för olika redskapsgrupper, har emellertid förklarat sig icke anse vare sig lantbruksstyrelsens förslag eller det i promemorian innefattade vara av sådan beskaffenhet, att det i föreliggande form kunde komma till användning för västkustens del. Gentemot en anordning enligt lantbruksstyrelsens förslag har förbundet invänt, att det ej fyllde uppgiften såsom fiskredskapsförsäkring utan i stället hade karaktären av en fiskarens nödhjälpsfond. I detta hänseende innebure förslaget emellertid enligt förbundets mening en avvikelse från vad som gällde beträffande andra befolkningsgrupper, vilka nämligen icke behövde själva betala sin nödhjälps, på sätt som enligt lantbruksstyrelsens förslag skulle bliva fallet för fiskarena. Vad anginge promemorieförslaget vore behovet av fiskredskapsförsäkring numera ett helt annat än förr i tiden och försäkringsrörelsen finge reformeras efter de nya förhållandena. För åstadkommande av en antagbar lösning av förevarande fråga vore en förnyad utredning erforderlig. — Jämväl Östergötlands kustfiskareförbund har, med

hänsyn till att behovet av skydd mot redskapsförluster utöver det, som enligt nu rådande system stode till buds, för länets vidkommande vore tämligen ringa, avstyrkt båda de i utredningen framlagda förslagen. — I ytterligare några utlåtanden har förslaget om anordnande av en fiskredskapsförsäkring avstyrkts eller förklarats vara omöjligt att genomföra i praktiken. Västernorrlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ifrågasatt, att den av lantbruksstyrelsen föreslagna understödsverksamheten borde kompletteras med en frivillig försäkring av fiskredskap. Smygeortens fiskeriförening har — under förklaring att förslaget om inrättande av en fiskredskapsfond för fiskarebefolkningen innebure icke ett stöd utan snarare en försämring av de rådande förhållandena samt att en fiskredskapsförsäkring vore tekniskt orealiserbar — föreslagit inrättande av en stats undsättnings- och lånefond för fisket, ur vilken fond borde kunna av statsmedel utlämnas understöd vid förluster av båtar och redskap ävensom lån utan borgen till sådana fiskare, som till följd av rådande depression vore ur stånd att i vanlig ordning ersätta utslitna båtar och redskap.

Statskontoret har av utredningen funnit ådagalagt, att genomförandet av en med statsens bistånd anordnad fiskredskapsförsäkring skulle möta så stora hinder, att tanken på en dylik försäkring borde helt övergivas. Ehuru statskontoret funnit grundtanken i lantbruksstyrelsens förslag om en understödsfond värd beaktande har statskontoret dock — framförallt med avseende å sättet för fondens finansiering — ansett förslaget vara behäftat med så väsentliga brister, att ämbetsverket icke kunnat tillstyrka detsamma. Därest en vidgad understödsverksamhet kunde anses vara av behovet påkallad, torde, enligt statskontorets förmenande, denna böra anordnas i nära anslutning till det hittills tillämpade understödssystemet, d. v. s. ersättning borde utgå av statsmedel till fiskare, som genom förlust av eller skada å fiskredskap råkat i nödställd belägenhet, med belopp, motsvarande högst två tredjedelar av förlustens eller skadans värde, av vilket belopp högst hälften skulle kunna beviljas som understöd utan återbetalningsskyldighet samt återstoden som räntefritt lån att amorteras under förslagsvis åtta år. För ändamålet har statskontoret föreslagit, att allmänna nödhjälpsfonden måtte för nästa budgetår av statsmedel tillföras 50,000 kronor, vilket belopp syntes kunna erhållas i första hand genom anlitande av en eventuellt uppkommande reservation å det av 1934 års riksdag för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget för åtgärder till fiskerinäringens främjande samt beredande av ersättning åt fiskare för förlust av eller skada å fiskredskap, samt, om därutöver medel skulle erfordras, genom anvisande av särskilt anslag.

Beträffande utformningen av lantbruksstyrelsens förslag hava i flera avseenden framställts erinringar. För de mera betydande av dessa skall jag nu redogöra.

Svenska västkustfiskarnas centralförbund, Gotlands fiskareförbund och Ängermanlands kustfiskareförbund hava ansett, att staten borde lämna större bidrag till fiskredskapsfonden än lantbruksstyrelsen föreslagit. I några yttranden, nämligen från länsstyrelserna i Blekinge och Norrbottens län samt fiskeriintendenten i övre norra distriktet, har hävdats, att fonden borde helt bestridas av statsmedel. Även Stockholms läns fiskareförening har varit inne på samma tankegång. I åtskilliga yttranden har framhållits, att fiskarena genom den föreslagna skyldigheten att till fonden erlägga avgift — på vissa håll har avgiften betecknats som en extra beskattning — komme att försättas i en sämre ställning än för närvarande.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har funnit, att årsavgiften till fonden borde vara frivillig. Länsstyrelsen i Södermanlands län har mot lantbruksstyrelsens förslag riktat den anmärkningen, att detsamma icke omfattade insjöfiskare samt att avgiften bestämts lika för fiskare inom- och utomskärs. Fiskeriintendenten i övre norra distriktet samt svenska ostkustfiskarnas centralförbund, Stockholms läns fiskareförening och Ängermanlands kustfiskareförbund hava förordat avgiftsplikt även för binäringfiskare. Länsstyrelserna i Blekinge, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län ävensom fiskeriintendenten i västerhavets distrikt hava funnit den föreslagna definitionen på yrkesfiskare mindre lyckligt formulerad. Länsstyrelsen i Malmöhus län har sålunda anfört, att i förevarande avseende allenast sådan inkomst, som härflöte av arbete, borde tillmätas någon betydelse. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län samt fiskeriintendenten i västerhavets distrikt hava ansett, att det överhuvud vore olämpligt att låta inkomsten vara utslagsgivande för en persons hänförelse till yrkesfiskarens kategori. I vissa fall hava erinringar framställts mot avgiftsskyldighetens utsträckande även till medhjälpare vid fisket, och i detta sammanhang har från ett håll ifrågasatts, huruvida icke avgiften borde utgå per båtlag. Vad beträffar åldersgränsen, 18 år, för avgiftsskyldighetens inträdande hava svenska ostkustfiskarnas centralförbund och Gävleborgs läns fiskareförbund ansett nämnda gräns böra sättas väsentligt högre. Sistberörda fiskaresammanslutningar ävensom länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län samt fiskeriintendenten i västerhavets distrikt hava föreslagit, att fiskare, som uppnått viss ålder, t. ex. 60 år eller däröver, skulle vara befriade från avgiftsplikt med bibehållande likväl av möjligheten att vid inträffade förluster av eller skador å redskap erhålla understöd ur fonden. Under motivering att fonden med en så låg årsavgift som tre kronor icke syntes bliva i stånd att tillfredsställande fylla sin uppgift har i några yttranden förordats en höjning av avgiften till fem eller sex kronor. Mot den föreslagna anordningen av avgiftsuppbörden hava från ett par länsstyrelser gjorts erinringar, därvid bl. a. framhållits, att uppgörandet av förteckningar över fiskare, som hade att erlägga avgift till fonden, borde åvila, icke taxeringsnämnderna utan annan myndighet. I detta hänseende har från ett håll föreslagits vederbörande mantalsskriv-

ningsförrättare och från ett annat vederbörande kommunala uppbor-
myndighet, å vilken sistnämnda myndighet då även skulle ankomma att
ombesörja uppborren.

Beträffande frågan, huru stor del av uppkommen förlust eller skada som
borde kunna gottgöras ur fonden, har länsstyrelsen i Uppsala län gjort
gällande, att ersättning borde utgå till fulla beloppet av förlustens eller
skadans värde. I det av Gotlands läns fiskareförbund avgivna yttrandet
har hävdats, att förlust eller skada borde ersättas till fyra femtedelar.
Hallands läns hushållningssällskaps fiskerinämnd har med instämmande
av sällskapets förvaltningsutskott funnit det för fiskarebefolkningen mest
fordelaktigt, därest understödet bestämdes till hälften av förlustens eller
skadans värde samt i sin helhet utginge i form av bidrag utan återbetal-
ningsskyldighet.

Beträffande villkoren för erhållande av ersättning ur fonden har i ytt-
randena från länsstyrelserna i Uppsala, Gotlands, Blekinge, Gävleborgs
och Västernorrlands län, Uppsala läns fiskerinämnd, Gotlands läns hus-
hållningssällskap, Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott
och fiskerinämnd, fiskeriintendenterna i nedre norra och övre norra di-
strikten samt svenska ostkustfiskarnas centralförbund, svenska västkust-
fiskarnas centralförbund, Stockholms läns fiskareförening, Gotlands
fiskareförbund, Gävleborgs läns fiskareförbund och Ångermanlands
kustfiskareförbund framhållits, att samtliga avgiftsbetalande fiskare
vid inträffad förlust av eller skada å fiskredskap borde äga rätt
att ur fonden erhålla understöd och denna rätt således ej göras
beroende av huruvida vederbörande genom förlusten eller skadan
försatts i nödställd belägenhet. Härvid har bland annat anförts, att lant-
bruksstyrelsens förslag i förevarande avseende innebure, att utövarna
av fiskaryrket komme att påtvingas skyldigheter gentemot en viss kate-
gori inom yrket, en princip, som torde sakna motsvarighet på andra om-
råden av statens hjälpverksamhet. Särskilt har från flera håll gjorts gäl-
lande, att införandet av en dylik princip skulle leda till det otillfredsstäl-
lande resultatet, att de idoga och sparsamma fiskarena — vilka utgjorde
huvudparten av fiskarebefolkningen — i regel icke skulle hava någon
nytta av sina inbetalningar till fonden samt att allenast sådana fiskare,
som med visshet kunde betraktas såsom medellösa och följaktligen hade
tämligen säker utsikt att vid eventuella redskapsförluster komma i åtnju-
tande av understöd ur fonden, skulle våga att under svårare väderleksför-
hållanden eller mera riskabel årstid lägga ut sina redskap. Dessutom
har i flera yttranden framhållits, att svårigheter med största sannolikhet
komme att yppa sig vid avgörandet, huruvida en person genom förlust av
eller skada å fiskredskap kunde anses hava råkat i nödställd belägenhet.
Farhågor hava även uttalats för att bedömandet härvidlag skulle kunna
urarta till godtycke, vilket givetvis skulle framkalla missnöje och klagomål.
— Förslag hava framförts såväl om sänkning av det för ersättnings

utbetalande stipulerade minimibeloppet av förlust eller skada från 100 kronor till 50 eller 75 kronor som om fastställande av visst maximibelopp för ersättning ur fonden. — Att såsom villkor för ersättnings utbekommande kräva, att vederbörande erlagt stadgad årsavgift till fonden har av länsstyrelsen i Norrbottens län och fiskeriintendenten i övre norra distriktet betecknats såsom mindre lämpligt i betraktande av att de fiskare, som enligt lantbruksstyrelsens förslag kunde ifrågakomma till erhållande av understöd — d. v. s. de allra fattigaste inom fiskarekären — genom ett dylikt villkor komme att i mycket stor utsträckning bliva utestängda från ifrågavarande hjälpmöjlighet, som följaktligen skulle bliva tämligen illusorisk, i synnerhet som staten beträffande berörda grupp av fiskare under alla omständigheter torde nödgas träda hjälpande emellan.

Från vissa fiskaresammanslutningar har framhållits, att det för vinnande av större sakkunskap vid utredning i ersättningsfrågor skulle vara ändamålsenligt, om utredningen verkställdes av hushållningssällskapens fiskeritjänstemän eller åtminstone med biträde av dylika. Härjämte har i ett flertal yttranden understrukits betydelsen av att vid en understödsorganisation av föreslagen art största möjliga skyndsamhet iakttoges vid ärendenas avgörande.

*Departements-
chefen.*

Såsom i det föregående berörts hade 1931 års riksdag vid sitt beslut om utredning i förevarande avseende närmast för ögonen anordnandet av en försäkring av fiskredskap genom ömsesidiga försäkringsbolag, vilka vid inträffade större förluster skulle kunna erhålla understöd av statsmedel. En dylik anordning torde principiellt sett äga betydande företräden framför varje annan form av statshjälp på ifrågavarande område. Utredningen i ärendet synes emellertid hava givit vid handen, att en fiskredskapsförsäkring med hänsyn till de svårigheter av skiftande art, som därvid möta, åtminstone för närvarande äger ytterst ringa utsikter att utan orimligt stora ekonomiska uppoffringar från statsverkets sida kunna med framgång genomföras. Åtgärder för främjande genom statsbidrag av sådan försäkring hava också praktiskt taget enhälligt avstyrkts i de i ärendet avgivna yttrandena.

Då jag sålunda icke anser mig kunna nu förorda statsåtgärder i syfte att förmå fiskarena att genom försäkring bereda sig ersättning för förlust av eller skada å fiskredskap, vill jag ej därmed hava sagt, att icke statsmakterna i den utsträckning så lämpligen kan ske böra stödja en efter ekonomiskt sunda principer avvägd och i övrigt ändamålsenligt anordnad försäkringsverksamhet. Frågan huruvida dylikt stöd bör lämnas torde emellertid få avgöras från fall till fall. Skulle sålunda exempelvis fiskarena inom en viss trakt finna med sin fördel förenligt att till skydd mot förlust av eller skada å fiskredskap organisera en privat försäkringsrörelse och härför anse sig i behov av bistånd från statens sida, torde framställning i ämnet få göras hos Kungl. Maj:t, som torde, därest framställnin-

gen finnes böra bifallas, för riksdagen framlägga det förslag, vartill förhållandena kunna föranleda.

Att såsom situationen nu är ett behov föreligger av möjlighet till statsunderstöd vid redskapsförluster synes uppenbart. På sätt tidigare nämnts hava årligen ganska stora belopp utgivits i förevarande hänseende. Nöd-
hjälpfondens tillgångar äro emellertid nu i det närmaste slut, och den reservation, som vid utgången av innevarande budgetår tilläventyrs kan förefinnas å det av 1934 års riksdag anvisade anslaget till fiskerinäringens främjande samt beredande av ersättning åt fiskare för förlust av eller skada å fiskredskap, avses enligt årets statsverksproposition (IX H. T. p. 139) skola överföras till ett föreslaget nytt reservationsanslag till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m., vilket anslag icke äsyftar att lämna tillgång till ersättning av nyss angiven art. För möjliggörande av dylik ersättning torde sålunda ny medelsanvisning bliva erforderlig. Frågan angående den form, vari fortsatt understödsverksamhet bör bedrivas, torde i samband härmed i anslutning till lantbruksstyrelsens förslag rörande omläggning av verksamheten böra upptagas till prövning.

Jag förutskickar, att jag i likhet med lantbruksstyrelsen icke för närvarande finner anledning att föreslå åtgärder för beredande av ersättning vid förlust av fiskebåtar. Spörsmålet synes böra begränsas att gälla fiskredskap i egentlig mening.

Lantbruksstyrelsens förslag, som i viktiga avseenden utformats med nuvarande understödssystem som förebild, bygger till skillnad från berörda system på den principen, att fiskarena själva i huvudsak skola bekosta hjälpverksamheten. Om än en dylik anordning kan finnas i och för sig riktig, synes den dock i förevarande fall leda till ohållbara konsekvenser. Den kritik, som med angivna utgångspunkt riktats mot förslaget, måste jag finna i huvudsak berättigad. Särskilt synes mig mot godtagande av lantbruksstyrelsens förslag tala den omständigheten, att ett stort antal av fiskarena skulle, ehuru de nödgades erlægga avgifter, vara uteslutna från möjligheten att komma i åtnjutande av ersättning från den föreslagna fonden. En ändring av förslaget därhän, att envar avgiftsbetalande skulle äga tillgodonjuta dylik ersättning, torde å andra sidan av ekonomiska skäl icke kunna genomföras. Med hänsyn till vad sålunda anförts har jag icke ansett mig kunna biträda lantbruksstyrelsens förslag.

Efter överbärande av de olika synpunkter, som kommit till uttryck i ärendet, förefaller det i nuvarande läge vara mest lämpligt att, såsom statskontoret föreslagit, ifrågavarande verksamhet anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med vad hittills skett. Staten torde alltså helt böra bestrida kostnaderna för densamma. Beträffande grunderna för verksamhetens bedrivande torde vidare böra gälla, att envar fiskare, som genom förlust av eller skada å fiskredskap befinnes hava råkat i nödställd belägenhet, bör äga möjlighet att efter ansökan hos Kungl. Maj:t utfå ersättning med visst belopp. En förutsättning härför bör givetvis dock vara,

att förlusten eller skadan icke är att hänföra till försummelse eller vårdslöshet från sökandens sida. Uppenbart är också, att ersättning ej bör utgå för sådan skada eller förlust, som normalt sammanhänger med redskapens användning. Ersättning torde som regel icke böra utgå, därest förlustens eller skadans värde understiger 50 kronor. Ersättningens belopp synes, liksom hittills, böra bestämmas till högst två tredjedelar av värdet. Av beloppet bör regelmässigt högst hälften lämnas såsom bidrag utan återbetalningsskyldighet samt återstoden utgå såsom räntefritt lån med en amorteringstid av åtta år. Nu angivna grunder torde dock endast böra betraktas såsom normgivande. De torde icke böra fastställas i författningsform, och Kungl. Maj:t bör äga rätt att medgiva de avvikelser, vartill förhållandena kunna giva anledning.

För beredande av medel till ifrågavarande understödsverksamhet bör ett särskilt anslag upptagas å riksstaten för nästa budgetår under nionde huvudtiteln. Medelsanvisningen torde bestämmas till det av lantbruksstyrelsen föreslagna och i statsverkspropositionen beräknade beloppet 45,000 kronor. Statskontoret har ansett, att beloppet bör tillföras allmänna nödhjälpsfonden. Med hänsyn till understödsverksamhetens speciella karaktär finner jag mig dock icke böra förorda detta förslag. Då ifrågavarande understöd, på sätt nyss nämnts, förutsätts böra delvis utgå såsom lån med återbetalningsskyldighet, torde sådan anordning böra träffas, att av statsbokföringen kan framgå beloppet av statsverkets fordran på grund av dylika lån. Det synes dessutom vara önskvärt, att inbetalningar å lånen må kunna stå till förfogande för utlämnande av nya lån. Dessa båda önskemål kunna tillgodoses därigenom, att de anvisade medlen bokföras under särskild diversemedelstitel, förslagsvis benämnd »statens fiskredskapsfond», vilken torde böra förvaltas av statskontoret. I anslutning härtill synes anslaget böra givas formen av bestämt anslag. Även i den mån beviljade ersättningsbelopp utgöras av bidrag utan återbetalningsskyldighet böra de, för enkelhetens skull, utbetalas ur fonden och icke avföras direkt å anslaget. Med hänsyn till den sålunda förordade anordningen torde den i statsverkspropositionen föreslagna anslagsrubriken böra ändras till »avsättning till statens fiskredskapsfond».

Erforderliga föreskrifter för genomförande av den här angivna anordningen torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Avsättning till statens fiskredskapsfond* för
budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag*
av kronor 45,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.
